

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ «Уманський фаховий коледж технологій
та бізнесу Уманського національного університету садівництва»

Директор ВСП УФКТБ УНУС
Віталій КУЖЕЛЬ
«01» вересня 2023 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
у Відокремленому структурному підрозділі
«Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу
Уманського національного університету садівництва»

Погоджено
на засіданні педагогічної ради
Протокол № 1
від « 1 » вересня 2023 р.

Умань 2023

Укладач:

Наталія НИКОЛЮК - заступник директора з навчальної роботи, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти (далі - Положення) у Відокремленому структурному підрозділі «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва» визначає вимоги до поточного, проміжного та підсумкового контролю, критерії та порядок оцінювання результатів навчання здобувачів освіти Відокремленого структурного підрозділу «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва»

1.2. Це Положення розроблене відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», Наказу МОН України №570 від 01.06.2018року «Про затвердження типової освітньої програми профільної середньої освіти закладів освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти», Наказу МОН України «Про запровадження 12 - ти бальної шкали оцінювання навчальних досягнень студентів у системі загальної середньої освіти» №428/48 від 04.09.2000р.», Наказу МОН України «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів у системі загальної середньої освіти № 329 від 13.04.2011р., інших актів законодавства України з питань освіти та регулює питання оцінювання студентів з загальноосвітніх дисциплін та навчальних дисциплін професійної підготовки у Відокремленому структурному підрозділі «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва». Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання для визначення відповідності рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів здобуття освіти, забезпечення своєчасного коригування навчального процесу.

1.3. Визначення рівня навчальних досягнень студентів є особливо важливим з огляду на те, що навчальна діяльність у кінцевому підсумку повинна не просто дати людині рівень знань, умінь та навичок, а сформувати її компетентність як загальну здатність, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанню. Поняття компетентності не зводиться тільки до знань і навичок, а належить до сфери складних умінь і якостей особистості. Компетентний підхід до освіти передбачає вміння на основі знань вирішувати проблеми, які виникають у різних життєвих ситуаціях.

1.4. Контроль знань, умінь та навичок у коледжі здійснюється з предметів загальноосвітньої і навчальних дисциплін професійної підготовки.

1.5. Оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень студента в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

1.6. Об'єктом оцінювання навчальних досягнень студентів є знання, вміння та навички, досвід творчої діяльності студентів, досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

1.7. Основними функціями оцінювання навчальних досягнень студентів є: контролююча, що передбачає визначення рівня досягнень окремого студента, виявлення рівня готовності до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу викладачу, відповідно, планувати й викладати навчальний матеріал;

навчальна, що зумовлює таку організацію оцінювання навчальних досягнень студентів, коли здійснення оцінювання сприяє повторенню, вивченню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню навичок і вмінь;

діагностико - коригувальна, що передбачає з'ясування причин труднощів, які виникають в студента в процесі навчання, виявлення прогалин у знаннях і вміннях та внесення коректив, спрямованих на усунення цих прогалин у діяльність студента і педагога;

стимулювально - мотиваційна, що визначає таку організацію оцінювання навчальних досягнень студентів, коли здійснення оцінювання стимулює бажання поліпшити свої результати, розвиває відповідальність, сприяє змагальності студентів, формує позитивні мотиви навчання;

виховна, що полягає у формуванні вміння відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, сприяє розвитку працелюбності, активності, та інших позитивних якостей особистості.

1.8. Оцінювання підлягають навчальні досягнення з усіх навчальних дисциплін відповідно до навчальних планів спеціальностей.

1.9. Викладач розробляє навчально-методичне забезпечення всіх видів контролю: завдання для індивідуальної, групової форм опитування (письмового та усного) з критеріями оцінювання знань.

1.10. При оцінюванні навчальних досягнень студентів мають враховуватися: характеристика відповіді студента: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;

якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність; сформованість загальноосвітніх та предметних умінь і навичок;

рівень володіння розумовими операціями: уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;

досвід творчої діяльності (уміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);

самостійність оцінних суджень.

1.11. Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну.

Повнота знань - кількість знань, визначених навчальною програмою.

Глибина знань - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань.

Гнучкість знань - уміння студентів застосовувати набуті знання в стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; уміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих.

Системність знань - усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших.

Міцність знань - тривалість збереження їх у пам'яті, відтворення їх у необхідних ситуаціях.

Знання є складовою умінь студентів діяти. Уміння виявляються в різних видах діяльності й поділяються на розумові і практичні.

Навички - дії доведені до автоматизму в результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення.

Цінності - ставлення виражають особистий досвід студентів, їхні дії, переживання, почуття, які виявляються у відношенні до того, що оточує (людей, явищ, природи, пізнання тощо). У контексті компетентнісної освіти це виявляється у відповідальності студентів, прагненні закріплювати позитивні надбання в навчальній діяльності, зростанні вимог до своїх навчальних досягнень.

1.13 Для оцінювання навчальних досягнень студента впродовж семестру застосовується 12-бальна шкала з предметів загальноосвітньої підготовки та 4- бальна шкала з дисциплін освітньо-професійної підготовки фахового молодшого бакалавра.

1.14 Положення унормовує організацію поточного, рубіжного та підсумкового контролю знань студентів, методику переведення показників академічної успішності за національною шкалою та 12-бальною шкалою і доводиться керівниками груп до відома студентів на початку навчання у коледжі .

2. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ПРЕДМЕТІВ

2.1. Згідно з законодавством України про повну загальну середню освіту основними видами оцінювання навчальних досягнень студентів у коледжі є поточне та підсумкове (тематичне, семестрове) і державна підсумкова атестація.

2.2. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється відповідно до критеріїв у системі повної загальної середньої освіти.

2.3. Рівні навчальних досягнень

2.4. Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень студентів: початкового, середнього, достатнього, високого. Вони визначаються за такими характеристиками:

2.5. **Перший рівень - початковий.** Відповідь студента фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

2.6. **Другий рівень - середній.** Студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

2.7. **Третій рівень - достатній.** Студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень.

2.8. **Четвертий рівень - високий.** Знання студента є глибокими, міцними, системними; студент вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його

навчальна діяльності позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

2.9. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів у 12- бальній системі наведені в додатку 1.

2.10. Водночас, визначення високого рівня навчальних досягнень, зокрема оцінки 12 балів, передбачає знання та уміння в межах навчальної програми і не передбачає обов'язкової участі студентів у олімпіадах, творчих конкурсах тощо.

2.11. Оцінювання навчальних досягнень студентів з предметів загальноосвітньої підготовки здійснюється за 12 - бальною системою (шкалою) і його результати позначаються цифрами від 1 до 12.

2.12. Підсумковий контроль та державна підсумкова атестація з предметів загальноосвітньої підготовки оцінюється за 12 - бальною шкалою.

2.13. Критерії оцінювання навчальних досягнень реалізуються в нормах оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок та показником оцінки в балах.

2.14. Основними видами оцінювання навчальних досягнень студентів є поточне, тематичне і підсумкове (семестрове, диференційований залік, екзамен, державна підсумкова атестація).

2.15. **Поточне оцінювання** - це процес установлення рівня навчальних досягнень студента в оволодінні змістом предмета, уміннями й навичками відповідно до вимог навчальних програм.

2.16. Основне завдання поточного контролю - перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

2.17. Метою поточного контролю знань є перевірка якості засвоєння студентами змісту навчальних дисциплін у ході навчального процесу. Поточний контроль може проводитися викладачами під час аудиторних занять, на практичних заняттях та семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування.

2.18. Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень студентів є знання, уміння й навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

2.19. Результати поточного контролю (поточна успішність) з дисципліни є основною інформацією при проведенні заліку чи диференційованого заліку, можуть враховуватися викладачем при проведенні екзамену з цієї дисципліни.

2.20. Результати поточного контролю знань вносяться в навчальний журнал відповідно до дати його проведення.

2.21. Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування, виконання студентами різних видів письмових робіт; взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль тощо.

2.22. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів.

2.23. Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи викладача на занятті.

2.24. Тематичне оцінювання та порядок його проведення

2.25. Тематичне оцінювання - це визначення навчальних досягнень студентів з певної теми (частини теми, блоку тем) або з певного виду навчальної діяльності на основі вимог навчальної програми та критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів з тієї чи іншої дисципліни загальноосвітньої підготовки. Тематичне оцінювання здійснюється відповідно до чинних інструктивно - методичних рекомендацій про вивчення в загальноосвітніх навчальних закладах предметів інваріантної складової та програм, затверджених Міністерством освіти і науки України.

2.26. Тематичне оцінювання є обов'язковим і включає всі види діяльності студента, які оцінює викладач: поточне оцінювання, різні види навчальних робіт (практичні, лабораторні, самостійні, творчі та контрольні роботи), навчальна активність студента.

2.27. Метою тематичного оцінювання є визначення повноти знань студентів із циклу дисциплін загальноосвітньої підготовки.

2.28. Тематичне оцінювання навчальних досягнень студентів забезпечує:

- усунення безсистемності в оцінюванні;
- підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь;
- індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
- систематизацію й узагальнення навчального матеріалу;
- концентрацію уваги студентів до найсуттєвішого в системі знань із кожного предмета.

2.29. Зміст, обсяг, форми, терміни тематичного оцінювання визначають циклові комісії, відповідно до навчальних програм предметів, затверджених Міністерством освіти і науки України.

2.30. Тематична атестаційна оцінка виставляється на підставі результатів опанування студентами матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності студентів.

2.31. Форми тематичного оцінювання можуть бути різноманітними. Найчастіше використовуються письмові контрольні роботи й тестові завдання. Можна поєднувати різноманітні форми контролю знань, ураховуючи особливості змісту теми, інтереси та підготовленість студентів.

2.32. Оцінювання знань, умінь студентів з предметів загальноосвітньої підготовки відбувається за 12-бальною шкалою на підставі загальних критеріїв та критеріїв з кожного навчального предмета, які затверджуються Міністерством освіти і науки України. Такий вид оцінювання з кожного предмета здійснюється на підставі Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти.

2.33. На початку вивчення теми (частини теми, сукупності тем) викладач має ознайомити студентів:

- з тривалістю її (їх) вивчення (кількістю занять);

кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; - орієнтовними питаннями, завданнями (прикладними задачами), що виносяться на тематичне оцінювання, терміном і формою його проведення; - умовами оцінювання.

2.34. При виставленні тематичної атестаційної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

2.35. Семестрове оцінювання та порядок його проведення

2.36. Оцінка за семестр виставляється на підставі тематичних атестаційних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень студента з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

2.37. Якщо студент був відсутній на заняттях протягом семестру, у відповідну клітинку замість оцінки за I семестр чи II семестр виставляється «н/а» (не атестований). Семестрова оцінка виставляється без дати до навчального журналу в колонку з надписом «Семестрова».

2.38. Незадовільна семестрова оцінка підлягає коригуванню. Коригуюча семестрова оцінка виставляється без дати у колонку з надписом «Коригуюча» поруч із колонкою «Семестрова».

2.39. Коригування семестрового оцінювання студентів, які з певних причин не були атестовані за семестр, проводиться не пізніше трьох днів після виставлення семестрової оцінки.

2.40. Студенти, які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання, у десятиденний термін після виставлення семестрової оцінки, звертаються до директора коледжу із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій мотивують причину та необхідність його проведення.

2.41. Наказом директора коледжу створюється комісія у складі голови (заступника директора з навчальної роботи або завідувача відділення та членів комісії: голови циклової комісії, викладача, який викладає предмет у цій групі), а також затверджується графік проведення оцінювання. Коригування семестрового оцінювання проводиться не пізніше п'яти днів після подання заяви. У разі хвороби студента чи інших поважних причин термін може бути подовжено на термін хвороби, відповідно документу з медичного закладу.

2.42. Члени комісії готують завдання, що погоджуються на засіданні циклової комісії і затверджуються заступником директора з навчальної роботи. Завдання мають охоплювати зміст усіх тем, що вивчалися протягом семестру. Оцінювання проводиться у письмовій формі. Письмові роботи зберігаються протягом року.

2.43. На голову комісії покладається відповідальність за об'єктивність оцінювання та дотримання порядку його проведення. Комісія приймає рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову.

2.44. За результатами оцінювання видається відповідний наказ керівника навчального закладу. Скоригована семестрова оцінка за I семестр виставляється до початку II семестру, за II семестр - не пізніше 30 червня поточного навчального року.

2.45. Підсумкове оцінювання та порядок його проведення

2.46. Із дисциплін загальноосвітнього циклу, в яких не передбачено ДПА, в кінці вивчення дисциплін після оцінки за відповідний семестр виставляється підсумкова оцінка, яка є середньозваженою оцінкою відповідних семестрових оцінок і виставляється в додатку до свідоцтва про повну загальну середню освіту.

2.47. Із дисциплін, які виносяться на державну підсумкову атестацію, виставляється семестрова оцінка та окремо підсумкова як середньозважена всіх семестрових оцінок і окремо виставляється оцінка за ДПА. У додаток до свідоцтва про повну загальну середню освіту ці оцінки вносяться окремо.

2.48. Підсумкова оцінка коригуванню не підлягає.

2.49. Державна підсумкова атестація (надалі - ДПА) - форма контролю за відповідністю освітнього рівня студентів навчальним програмам. ДПА проводиться відповідно до статті 20 Закону України «Про фахову передвищу освіту» та наказів МОН України, що стосуються проведення державної підсумкової атестації.

2.50. Порядок, форми проведення і перелік навчальних предметів, з яких проводиться ДПА, визначає щорічно центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

2.51. Атестація проводиться у формі зовнішнього незалежного оцінювання з навчальних предметів, перелік яких щороку визначається і затверджується Міністерством освіти і науки України.

2.52. Атестація проводиться у терміни, які щороку встановлюються Міністерством освіти і науки України. Навчальні заклади забезпечують своєчасне завершення вивчення студентами загальноосвітніх предметів.

2.53. Зміст і терміни проведення атестації в закладі освіти затверджуються директором коледжу.

2.54. Здобувачі освіти, які одночасно у Коледжі завершують здобуття повної загальної середньої освіти, разом з дипломом молодшого спеціаліста/фахового молодшого бакалавра отримують також свідоцтво про повну загальну середню освіту.

2.55. Свідоцтво про повну загальну середню освіту замовляються і одержуються навчальним закладом в у повноваженому органі Міністерства освіти і науки України після успішного проходження державної підсумкової атестації і зберігаються в особовій справі студента до закінчення ним навчання. Разом з атестатом про повну загальну середню освіту видається додаток до нього, в якому зазначаються досягнення студента у навчанні в балах за 12-бальною шкалою. До додатка до атестата про повну загальну середню освіту заносяться усі предмети загальноосвітньої підготовки навчального плану навчального закладу.

2.56. Для студентів встановлюються різні види морального стимулювання за високі досягнення у навчанні, передбачені Положенням про золоту медаль «За високі досягнення у навчанні» та срібну медаль «За досягнення у навчанні».

2.57. Рішення про представлення випускників до нагородження Золотою та Срібною медалями приймається педагогічною радою і затверджується наказом директор коледжу. Студентам, нагородженим Золотою або Срібною медалями, видається свідоцтво про повну загальну середню освіту особливого зразка.

3. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

3.1. У коледжі використовуються різні форми підсумкового контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять з певної навчальної дисципліни (усна, письмова, комбінована, тестування з використанням комп'ютерних мультимедійних технологій), зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань) та критерії оцінювання визначаються рішенням відповідної циклової комісії.

3.2. Результати виставляються у вигляді підсумкової оцінки за національною шкалою - "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно" з дисциплін та інших видів роботи відповідно до освітньо- професійних програм фахового молодшого бакалавра;

3.3. Критерії оцінювання з кожної навчальної дисципліни, за всіма видами робіт наведені у робочих програмах навчальних дисциплін з усіх предметів.

3.4. Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

3.5. Виконання всіх видів навчальної роботи , передбачених робочою програмою з дисципліни;

глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;

вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

3.6. Критерії оцінювання знань, вмінь, компетентностей студентів з навчальної дисципліни наведені в додатку 2.

3.7. Поточне оцінювання - це процес установлення рівня навчальних досягнень студента в оволодінні змістом предмета, уміннями й навичками відповідно до вимог навчальних програм основне завдання поточного контролю - перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

3.8. Метою поточного контролю знань є перевірка якості засвоєння студентами змісту навчальних дисциплін у ході навчального процесу. Поточний контроль може проводитися викладачами під час аудиторних занять, на практичних заняттях та

семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування.

3.9. Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень студентів є знання, уміння й навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

3.10. Результати поточного контролю (поточна успішність) з дисципліни є основною інформацією при проведенні місячної атестації, заліку чи диференційованого заліку можуть враховуватися викладачем при проведенні екзамену з цієї дисципліни.

3.11. Результати поточного контролю знань вносяться в навчальний журнал відповідно до дати його проведення.

3.12. Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування, виконання студентами різних видів письмових робіт; взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль тощо.

3.13. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів.

3.14. Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування викладачем роботи студента на занятті.

3.15. Поточний контроль за виконанням курсового проекту (роботи) здійснюється його керівником відповідно до завдання та графіку виконання курсового проєкту (роботи).

3.16. Поточний контроль практик здійснюється керівником практики відповідно до робочої програми практики та графіка її виконання.

3.17. Здобувач фахової передвищої освіти, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю та виконати індивідуальне завдання і самостійну роботу, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання, але до початку екзаменаційної сесії. Якщо дисципліна вивчається протягом двох семестрів з проведенням підсумкового семестрового контролю в останньому семестрі, середньозважений бал з дисципліни є середнім арифметичним середньозважених балів за кожний семестр.

Семестрове оцінювання та порядок його проведення

3.18. Семестровий контроль у формі заліку (диференційованого та недиференційованого) проводиться за результатами поточного контролю і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліків оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

3.19. Оцінка за семестр виставляється на підставі місячної атестації тематичних атестаційних оцінок у колонку «Семестрова». При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень студента з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

3.20. Семестровий контроль у формі екзамену проводиться за розкладом екзаменаційної сесії з обов'язковою присутністю студентів.

3.21. Семестровий контроль може проводитися в усній або письмовій формах, тестуванні з використанням технічних засобів, а також поєднання різних форм контролю. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій програмі навчальної дисципліни.

3.22. Екзаменаційна сесія проводиться в терміни, визначені навчальним планом і затверджені графіком навчального процесу, за окремим розкладом. Розклад екзаменаційної сесії готується завідувачами відділень, на яких навчаються студенти відповідної спеціальності, погоджується з навчальною частиною, затверджується директором коледжу і доводиться до відома викладачів і студентів не пізніше, як за місяць до початку сесії. Тривалість підготовки до кожного екзамену повинна становити не менше 2-х днів. Перед кожним екзаменом обов'язково проводиться консультація. Час і місце проведення екзамену дозволяється змінювати тільки за погодженням з завідувачем відділення та навчальною частиною коледжу.

3.23. Студенти, які мають переважно відмінні поточні оцінки з предмета, можуть, на розсуд викладача, звільнитись від екзамену з цього предмета.

3.24. Екзаменаційна оцінка розглядається як кінцева.

3.25. До екзаменів допускаються студенти, які повністю виконали всі практичні, лабораторні, розрахунково-графічні роботи, курсові проекти /роботи / і які не мають не задовільних підсумкових оцінок.

3.26. Студенти, які під час сесії не склали екзамени, заліки з однієї або двох дисциплін, повинні ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру. Як виняток, директор коледжу може продовжити термін ліквідації академічної заборгованості.

3.27. Студент, що отримав під час екзаменаційної сесії більше двох незадовільних оцінок, підлягає відрахуванню з коледжу. Як виняток, директор коледжу може дозволити ліквідацію академічної заборгованості протягом двох тижнів після сесії.

3.28. Якщо студент не з'явився на екзамен, в екзаменаційній відомості викладачем ставиться відмітка "не з'явився". Якщо студент не з'явився на екзамен без поважних причин, завідувач відділення виставляє йому оцінку "незадовільно".

3.29. Отримані під час сесії незадовільні оцінки коригуються відповідно до зареєстрованих направлень не більше двох разів: перший раз викладачем, другий - спеціально призначеною адміністрацією комісією.

3.30. Якщо студент не склав екзамен комісії, адміністрація розглядає питання про його відрахування з коледжу.

3.31. Перескладання екзаменів і підсумкових оцінок з предметів з метою підвищення оцінки не допускається, але у виняткових випадках, за погодженням з заступником директора з навчальної роботи і завідувачем відділення та органами студентського самоврядування, директор коледжу може надати такий дозвіл.

3.32. Студенти, які під час семестрового контролю здійснили повторне складання контрольних завдань з метою покращення отриманих раніше оцінок не включаються до рейтингу успішності на призначення стипендії відповідно до Положення про

призначення стипендії.

3.33. Курсовий проект (робота), навчальна, виробнича та переддипломна практики оцінюються за національною шкалою. Захист курсового проекту (роботи), звіту з навчальної, виробничої, переддипломної практик здійснюється особисто студентом.

3.34. Критерії оцінювання заліків(недиференційованих)

3.34.1. Під час проведення заліків навчальні досягнення студентів оцінюються за двобальною шкалою: зараховано, не зараховано.

3.34.2. Оцінка «зараховано» ставиться студенту, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

3.34.3. Оцінка «не зараховано» ставиться студенту, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

3.35. Критерії оцінювання екзаменів (диференційованих заліків)

3.35.1. Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який повністю оволодів програмним матеріалом, точно й повно виконав практичні завдання; виявив творчу самостійність, знання спеціальної літератури, тверді переконання та вміння їх захищати, високу комунікативну культуру, уміння робити практичні висновки; на семінарських, лабораторних, практичних заняттях показав достатній рівень розвитку умінь і навичок точного застосування знань.

3.35.2. Оцінка «добре» ставиться за тих же умов. Відмінність у знаннях студента полягає в дещо обмеженому й звуженому прояві тих же якостей, які слугують критерієм відмінної оцінки, творча самостійність, знання літератури тощо. Але вже немає тієї свободи викладу матеріалу, яку першому випадку, можуть допускатися окремі помилки, що легко виправляються самим студентом під час бесіди.

3.35.3. Оцінка «задовільно» виставляється за повне знання програми та за виконання завдань. У цьому випадку студент може й не виявити самостійності суджень. Відчувається, що він дещо просто «завчив», однак навчальний матеріал він загалом знає. Має певне уявлення про вимоги практики, може знайти нові приклади або умови застосування знань на практиці. Знає літературу, але, можливо, не всю і не може дати достатньої критичної оцінки. Володіє необхідними вміннями. Можливі недоліки в аспекті комунікативної культури.

3.35.4. Оцінка «незадовільно» виставляється, якщо студент немає повних знань. Завдання невиконані або виконані неправильно. Уміннями й навичками студент не володіє. Навчальної літератури зовсім не знає.

3.36. Критерії оцінювання практики

3.36.1. Оцінку «відмінно» студент отримує в тому випадку, коли повністю виконав програму практики, поданий звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту глибоко обґрунтовані, логічні. Висока старанність у виконанні, бездоганне оформлення. Захист звіту впевнений і

аргументований.

3.36.2. Оцінка «добре» ставиться в тому випадку, коли студент повністю виконав програму практики, звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам. Основні положення звіту достатньо обґрунтовані, але є незначне порушення послідовності. Достатня старанність у виконанні, правильне оформлення. Захист звіту аргументований, але з деякими неточностями в другорядному матеріалі, які студент сам виправляє.

3.36.3. Оцінка «задовільно» ставиться в тому випадку, коли студент повністю виконав програму практики, звіт відповідає вимогам програми практики, але має неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані, є порушення послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту із значними помилками, які студент виправляє сам або за допомогою викладача.

3.36.4. Оцінка «незадовільно» . Відсутня систематичність у роботі студента, який виконав програму практики(більше50%) звіт відповідає вимогам програми практики, але має значні неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані, мають порушення послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту з великими помилками і прогалинами, які студент не може виправити.

3.37. Критерії оцінювання курсових робіт(проектів)студентів

3.37.1. Оцінка «відмінно» ставиться за курсову роботу (проект), котра має теоретичне і практичне значення, композиційну чіткість, у якій критично і творчо використано літературу з теми, зроблено якісний аналіз зібраного матеріалу, аргументовані висновки й узагальнення. Робота(проект) характеризується високим рівнем наукової, мовної і стилістичної культури, охайно і грамотно оформлена. При захисті курсової роботи (проекту) її автор виявив знання з проблеми дослідження, вільне володіння нормами літературної мови.

3.37.2. Оцінка «добре» ставиться тоді, коли робота(проект)має позитивні якості, властиві курсовій роботі (проекту) з оцінкою «відмінно», але в ній допущені наукові, стилістичні, орфографічні, й пунктуаційні помилки, подано неповний список використаної літератури, некоректно використані окремі джерела.

3.37.3. Оцінка «задовільно» ставиться тоді, коли тему розкрито, проаналізовано фактичний матеріал, але студент не завжди виявляв самостійність, у роботі зустрічаються порушення системи викладу, немає композиційної чіткості.

3.37.4. Оцінка «незадовільно» ставиться тоді, коли тему не розкрито, поверхово проаналізовано фактичний матеріал, студент не виявляв самостійність, у роботі є порушення системи викладу, немає композиційної чіткості. Студент не володіє аналітико-синтетичними вміннями й навичками, не знає сучасних досягнень науки з теми дослідження.

3.38. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами виконання ККР, відповіді на атестації здобувачів освіти

3.38.1. Варіант (білет) складається не менше з трьох питань, які охоплюють

теоретичний та практичний матеріал. Кожне питання оцінюється за національною (чотирибальною) системою оцінок «5», «4», «3» і «2».

3.38.2. Знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і практичної підготовки за такими критеріями:

3.38.3. «Відмінно» - студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

3.38.4. «Добре» студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури,

3.38.5. Аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного.

3.38.6. «Задовільно» - студент переважно опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю.

3.38.7. «Незадовільно» - студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні мислення та сформованість практичних навичок.

3.38.8. При визначенні остаточної оцінки відповідей на питання екзаменаційних білетів(варіанту) підсумовується загальна кількість отриманих балів і ділиться на число завдань. При цьому відмінна оцінка виставляється, якщо середній бал більший або дорівнює 4,6. Оцінка «добре» виставляється, якщо середній бал знаходиться в межах 3,6-4,5. Оцінка «задовільно» виставляється при середньому балі в межах 2,6 -3,5.

3.39. Критерії оцінювання випускних кваліфікаційних робіт студентів (захист дипломних проектів).

3.39.1. Під час оцінювання випускного дипломного проекту студента керівник та члени комісії дотримуються таких загальних критеріїв: ступінь розробленості теми; повнота охоплення різних літературних джерел; підходи до розгляду досліджуваної проблеми; самостійність та творчий підхід до написання дипломного проекту; послідовність та логіка викладу матеріалу; правильність та обґрунтованість висновків; стиль викладу; акуратність та правильність оформлення дипломного проекту; доказовість та обґрунтованість виступу студента під час захисту роботи.

3.39.2. Оцінка «відмінно» ставиться, коли студент: виконав кваліфікаційну роботу, яка має теоретичне й практичне значення; глибоко і повно розкрив зміст досліджуваної проблеми; критично й творчо використав літературу з теми; володіє

методами дослідження; зіставляє різні думки, аргументує власну точку зору; володіє спеціальною термінологією; грамотно ілюструє твердження прикладами, результатами спостережень і експериментів; системно, логічно й повно викладає матеріал; не допускає фактичних помилок; володіє культурою писемного мовлення, демонструє багатство словникового запасу, знання термінології.

3.39.3. Оцінка «добре» ставиться, коли студент: достатньо повно розкриває зміст проблеми; вміє аналізувати використану літературу, але не завжди критично; вживає спеціальну термінологію, але не завжди доцільно; вміє зіставляти думки, твердження, відстоювати власну думку та ілюструвати теоретичні положення прикладами, результатами власних спостережень, даними експериментальних досліджень; має багатий словниковий запас; допускає 2-3 неточності при обґрунтуванні висновків та узагальнень; мають місце окремі мовні помилки й огріхи.

3.50.4. Оцінка «задовільно» ставиться, коли студент: розкриває тему дослідження недостатньо глибоко; мало користується спеціальною термінологією, допускає помилки у вживанні термінів; не завжди виявляє самостійність в оцінці фактів; мало наводить прикладів, допускає помилки у висновках та узагальненнях; викладає матеріал не послідовно, з порушенням системності, не забезпечуючи композиційної стрункості роботи; допускає помилки в мовному оформленні; вирішує поставлені завдання фрагментарно, не пов'язуючи зміст суміжних дисциплін; список літератури не повний, не досить коректно використані окремі джерела.

3.50.5. Оцінка «незадовільно» ставиться, коли студент: демонструє нерозуміння сутності досліджуваної проблеми; не володіє спеціальною термінологією; не використовує теоретичні знання для розв'язання практичних завдань; не вміє систематизувати та узагальнювати матеріал; не може аргументувати власну думку; допускає фактичні помилки; має бідний запас спеціальних термінів, порушує послідовність викладу думок.

4. АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

4.1. Атестація випускників - визначення фактичної відповідності рівня освітньої та професійної підготовки випускника вимогам стандартів відповідної спеціальності, освітньо-професійної програми - проводиться після набуття здобувачем освіти обсягу компетентностей освітньо-професійної програми вищої та фахової передвищої освіти.

4.2. Атестація випускників проводиться у формі екзамену (-нів) або/та захисту дипломного проекту. Форма проведення атестації визначається стандартом вищої та фахової передвищої освіти відповідної спеціальності.

4.3. Атестація здійснюється на підставі визначення рівня загальних і спеціальних компетентностей випускників, передбачених відповідною ОПП.

4.4. Для проведення атестації випускників коледжу заосвітньо- професійними програмами створюються екзаменаційні комісії. Терміни проведення атестації визначаються навчальними планами, робочими навчальними планами підготовки фахівців та графіком освітнього процесу. Атестації підлягає кожен здобувач освіти

після повного виконання ним індивідуального навчального плану та обсягів кредитів за відповідною ОПП.

4.5. Перед захистом дипломного проекту випускова циклова комісія подає до комісії:

- виконаний студентом дипломний проект;
- письмовий відгук керівника з характеристикою цінності роботи і діяльності випускника під час виконання ним дипломного проекту;
- письмову рецензію на дипломний проект;
- інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної випускного дипломного проекту: документи, що вказують на її практичне застосування, макети, зразки матеріалів, виробів тощо.

4.6. Рецензування випускного дипломного проекту доручають висококваліфікованим фахівцям (викладачам) коледжу, провідним спеціалістам виробничих, наукових і проектних організацій. Склад рецензентів визначається завідувачем відділення. Для допуску до захисту дипломного проекту її рецензія повинна містити позитивну оцінку. У випадку негативної оцінки остаточне рішення про допуск (недопущення) дипломного проекту до захисту приймає випускова циклова комісія.

4.7. При визначенні оцінки дипломного проекту береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студента. Оцінки з атестаційного екзамену і захисту дипломного проекту виставляє кожен член комісії.

4.8. Рішення ЕК про оцінку знань, виявлених при складанні екзаменів або захисті випускного дипломного проекту, а також про присвоєння студентам кваліфікації та видання випускникам дипломів (загального зразка чи з відзнакою) приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос Голови ЕК є вирішальним. Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену і захист дипломного проекту з метою підвищення оцінки не допускається.

4.9. Якщо відповідь студента на екзамені або захист випускного дипломного проекту не відповідає вимогам рівня атестації, ЕК ухвалює рішення про те, що студент не пройшов атестацію і у протоколі засідання ЕК йому проставляється результат за національною шкалою «незадовільно». У випадку, якщо студент не з'явився на засідання ЕК для складання екзаменів або захисту випускного дипломного проекту, у протоколі зазначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання. Якщо студент не з'явився на засідання ЕК з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання екзамену (захисту випускного дипломного проекту) під час роботи ЕК.

4.10. Студент, який отримав незадовільну оцінку при складанні екзамену або на захисті випускного дипломного проекту, відраховується з коледжу. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

4.11. У випадках, коли захист випускного дипломного проекту визнається незадовільним, ЕК встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму

роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною цикловою комісією або кафедрою, у наступному навчальному році.

4.12. Одержання незадовільної оцінки з екзамену не позбавляє студента права в поточному навчальному році скласти наступний екзамен або захищати випускну кваліфікаційну роботу.

4.13. Студенти, які не склали екзамен або не захистили випускну кваліфікаційну роботу у зв'язку з неявкою без поважних причин або отриманням незадовільної оцінки, мають право на повторну (з наступного навчального року) атестацію протягом трьох років після відрахування з коледжу (у період роботи, згідно затвердженого графіку, ЕК з відповідної спеціальності (ОПП)). Перелік екзаменів визначається за навчальним планом, чинним на момент повторної атестації. Повторно складаються тільки ті екзамени, з яких була отримана незадовільна оцінка.

4.14. Атестація випускників коледжу здійснюється відповідно до Положень.

5 АПЕЛЯЦІЯ

5.1. У разі, якщо здобувач освіти не погоджується з оцінкою, яку отримав під час семестрової підсумкової атестації, він має право в день оголошення результатів підсумкового оцінювання звернутися в навчальну частину з відповідною апеляційною заявою. Процедура апеляції проводиться за вмотивованою заявою здобувача освіти на ім'я директора, який скликає апеляційну комісію. До складу апеляційної комісії входять: голова-директор, заступник директора, голова циклової комісії, викладач комісії який читає відповідну дисципліну, але не брав участь в проведенні цього семестрового контролю, та представник студентської ради коледжу.

5.2. Члени апеляційної комісії, керуючись критеріями оцінювання з даної дисципліни, детально вивчають та аналізують письмові матеріали підсумкового контролю. Студентові надається можливість проявити свої знання відповідаючи на запитання членів апеляційної комісії за тематикою завдань екзаменаційного білета (заліку).

5.3. По завершенні розгляду апеляційної справи комісія на закритому засіданні проводить обговорення його результатів та приймає відповідне рішення.

5.4. Результатом розгляду апеляції може бути прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень:

«попереднє оцінювання знань студента на екзамені (заліку) відповідає рівню та якості знань студента з даної навчальної дисципліни і не змінюється»;

«попереднє оцінювання знань студента на екзамені (заліку) не відповідає рівню і якості знань студента з даної навчальної дисципліни і заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до діючої в коледжі шкали оцінювання результатів підсумкового контролю)».

5.5. Після закінчення засідання апеляційної комісії протокол із висновками щодо оцінювання екзаменаційних відповідей студента підписується всіма членами апеляційної комісії, які брали участь у засіданні.

5.6. Результати апеляції оголошуються студентові відразу після закінчення розгляду його роботи (обговорення відповідей), про ознайомлення з якими студент особисто робить відповідний запис у протоколі засідання апеляційної комісії. У разі відсутності студента на засіданні апеляційної комісії, секретар комісії здійснює відповідний запис у протоколі засідання апеляційної комісії і доводить результати розгляду апеляції до відома студента.

5.7. Якщо в результаті розгляду апеляції апеляційна комісія приймає рішення про зміну попередніх результатів підсумкового контролю, нова оцінка знань студента виставляється цифрою та прописом спочатку в протоколі апеляційної комісії, а потім із записом «**Апеляція**» проставляється в екзаменаційній роботі, у відомості обліку успішності, заліковій книжці та індивідуальному навчальному плані студента.

5.8. Документами про діяльність апеляційної комісії, що зберігаються на відділені, є:

5.9. апеляційні заяви щодо результатів підсумкового оцінювання (час зберігання - впродовж терміну підготовки студента);

5.10. протоколи засідань апеляційної комісії (час зберігання - впродовж терміну навчання студента).

5.11. Студентам випускних курсів надається право корегування оцінок не більше, як з двох предметів минулих курсів з метою підвищення оцінки.

5.12. Не дозволяється корегування оцінок з метою підвищення (крім незадовільних) оцінки з практик, курсових проектів/робіт/ і креслення.

5.13. Викладачі не мають права влаштовувати без дозволу адміністрації корегування екзаменаційних і підсумкових оцінок.

5.14. Контроль за дотриманням правил корегування екзаменаційних і підсумкових оцінок покладається на завідувачів відділень, а за видачею направлень - на навчальну частину коледжу.

5.15. Порухення цього Положення розглядається дирекцією як порушення трудової дисципліни.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
За 12-тибальною шкалою**

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень
I. Початковий	1	Студент розрізняє об'єкти вивчення.
	2	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
	3	Студент відтворює частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
II. Середній	4	Студент з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію.
	5	Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило.
	6	Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосувати знання при виконанні завдань за зразком.
III. Достатній	7	Студент правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
	8	Знання студента є достатнім, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежить між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його
	9	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і
IV. Високий	10	Студент має повні, глибокі знання, здатний використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
	11	Студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	12	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, ухвалює рішення.

**Критерії оцінювання знань, вмінь, компетентностей студентів
з навчальної дисципліни**

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
«Добре»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях - неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
«Незадовільно»	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

